

Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér
9023 Győr, Herman Ottó utca 22. | Telefon:+36-96-516-670
Fax:+36-96-418-942 | info@gyorikonnyvtar.hu | www.gyorikonnyvtar.hu

Szakmai beszámoló

A győri Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér által 2021. szeptember 29-én benyújtott, 208111/00022 azonosító szám alatt nyilvántartásba vett pályázatunkat az NKA Könyvtárak és Levéltárak Kollégiuma támogatásra méltónak találta.

A Kollégium döntése eredményeképpen megítélt 860 ezer forintot a Muzeális gyűjteményünk közel 850 kötetet számláló Streibig gyűjteményéből származó három kötet restaurálására fordítottuk.

A restaurált kötetek:

1. Padányi Biró Márton: Angyali társaságnak szövetsége, vagy-is Az áitatos keresztény lelkeknek segedelmekre, vigasztalásokra, és böldegításokra figyelmező Szent Háromság egy örök Istenségnek hármás ditsirete...

Nyomtat. Győrött [Győr] : Streibig Gergely János, 1754

[18], 787, [44] p. ; 8o

Jelzet: S 1754/4, Leltári szám: 227099

2. Calendarium titolare ad annum ...M.DCC.LXXXVI

Iaurini [Győr] : typis Iosephi Streibig, [1785]

[36], 201, [7] p. ; 8o

Jelzet: S 1785/1 Leltári szám: 230123

3. Sándor István: Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei

Győrött [Győr] : Streibig Jó'sef betűivel, 1793

558, [2] p. ; 8o

Jelzet: S 1793/8 Leltári szám: 107860

A kiadványokkal kapcsolatos restaurálási munkálatokat a pályázatban foglaltak szerint az Ars Alba Restaurátor Bt. végezte el. A pályázat benyújtása előtt elkészítették az állapotfelmérést, a restaurálási tervet és a pályázathoz szükséges egyéb dokumentációt. A sikeres pályázatot követően a restaurálási tervben megfogalmazottaknak megfelelően végezték el a három kötet restaurálását. A szakmai beszámoló első mellékleteként csatoljuk az Ars Alba Restaurátor Bt. által elkészített és fotódokumentációval ellátott szakmai beszámolót, amely az elvégzett

Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér
9023 Győr, Herman Ottó utca 22. | Telefon:+36-96-516-670
Fax:+36-96-418-942 | info@gyorikonyvtar.hu | www.gyorikonyvtar.hu

beavatkozások és a felhasznált anyagok felsorolása mellett a kötetek restaurálás előtti és utáni állapotáról készült fotókat tartalmazza.

A kötetek elhelyezése

A Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Muzeális gyűjteményén belül teljesen külön egység a jelenleg közel 850 kötetből álló ún. Streibig-gyűjtemény. Ebben a gyűjteményrészben azok a kiadványok találhatóak, amelyek a Győrben 1727 és 1850 között működő, Streibig-család tagjai által működtetett nyomdában jelentek meg. Az itt található köteteket saját egyedi jelzettel látjuk el, valamint a többi muzeális dokumentumtól elkülönített szekrényekben őrizzük.

A szakmai beszámoló második mellékleteként néhány fotót csatolunk azokról a szekrényekről, amelyekben a Streibig-gyűjtemény kötetei találhatóak, valamint azt is bemutatjuk a fotókon, hogyan kerültek elhelyezésre a restaurált kiadványok raktári helyüknek megfelelően.

Győr, 2022. október 24.

Dr. Horváth Sándor Domonkos

igazgató

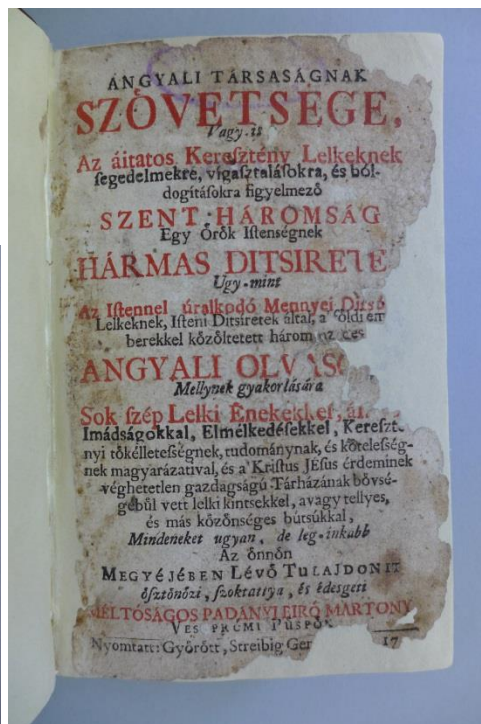
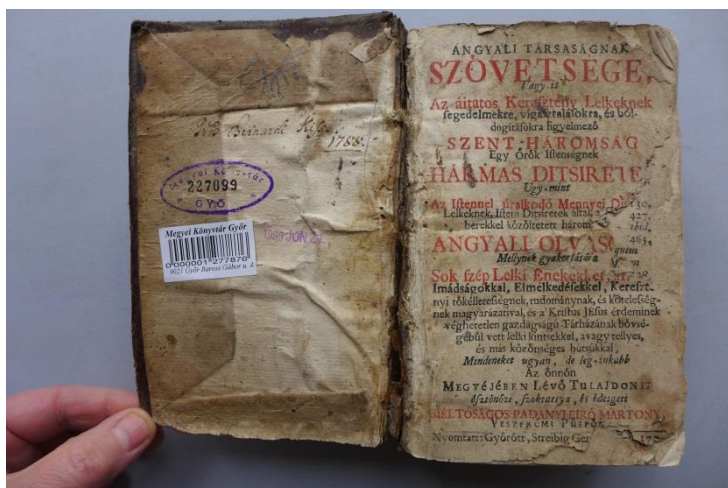
Szakmai beszámoló és restaurálási dokumentáció

A Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér felkérésére három kötet restaurálását végeztük el.

1. **Padányi Biró Márton: Angyali társaságnak szövetsége**, vagy-is Az áitatos keresztény lelkeknek segedelmekre, vigasztalásokra, és bóldogításokra figyelmező Szent Háromság egy örök Istenségnek hármas ditsirete..., Nyomtatt. **Győrött [Győr] : Streibig Gergely János, 1754.**, [18], 787, [44] p. ; 8o (16,4*10,5 cm), Hiány: p. 547-576., Tábla: 1. 16,4*10,5 cm, hátsó: 16,8*10,4 cm, Könyvtest: gerincnél: 6 cm, lapoknál: táblákkal együtt 6 cm, Jelzet: S 1754/4, Leltári szám: 227099

A kötet gerince restaurálás előtt, után és bontás közben

A címlap restaurálás előtt és után

A kötet állapota restaurálás előtt:

Kötés: Egészbőr kötés, néhány vaknyomáshoz hasonló vonalas díszítés sejlik halványan a táblákon. A vonalazás nagyon gyenge, feltehetően szárazon és hidegen húzták meg. A nedvességet kapott kötetten a bőr egykor teljesen felpuhult, a gerincen deformálódott, a táblabőrök is részben elszíneződtek, enyhén megpenészedtek. A bőr részben mállik, törős, kiszáradt, felületén madárürülék nyoma. Nyílásban, a táblaéleken és a sarkakon hiányos. A föllazult gerincbőrt ismeretlen összetételű ragasztóval rögzítették vissza a deformált könyvgerincre. A **táblák** bükkfa furnérból készültek, a nedvességtől megvetemedtek, széleik töredezttek, sarkaik letörttek.

Könyvtest: Hiányzó lapok: 173-180, 533-540, 547-576. A 700. oldalnál kézzel beírt könyvjelző. A penészfertőzés az előzékeket és az első/utolsó íveket teljes felületükön károsította, a papír elszíneződött, foltos, mállik, nagyobb részek kiestek. A könyvtest belsejében kifejezetten az **ívgerincek** sérültek a fűzéssel együtt. A lapok között tetemes üledékes-poros szennyeződés van. A sarkak sok helyütt zsírfoltosak. **Előzékei** három szóló lapból állnak, a lapokból képzett betáblázócsikkal. A három lapból kettőt ragasztottak ki tükörnek, az elsőt a bőrbeütés alá, a másodikat fölé. Elöl a rölapot kitepték. Az első előzéken és az első lapokon különböző bélyegzőtinták. A **fűzés három zsinegbordára** történt váltva (kivéve az első kettő és az utolsó ívet, amit végigfűztek). A bordavégek a táblabelsőkre voltak kienyvezve. A bordaközökben vékony pirosas papírkasírozás volt. A könyvtest formája a nedvességtől és a használattól deformálódott, arcnál kiboltosult. A fűzés sok helyen elszakadt, a gerinc megroppant. Oromszegőnek nincs nyoma.

Elvégzett beavatkozások:

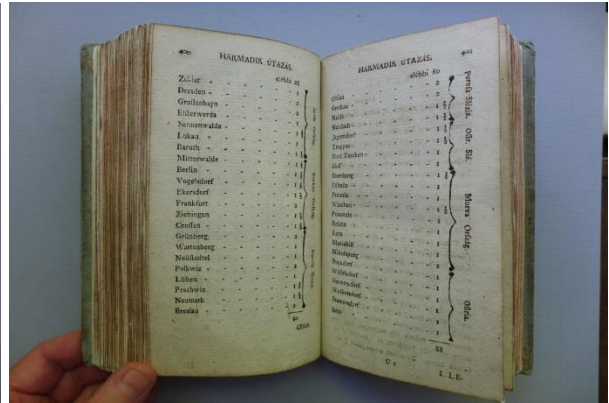
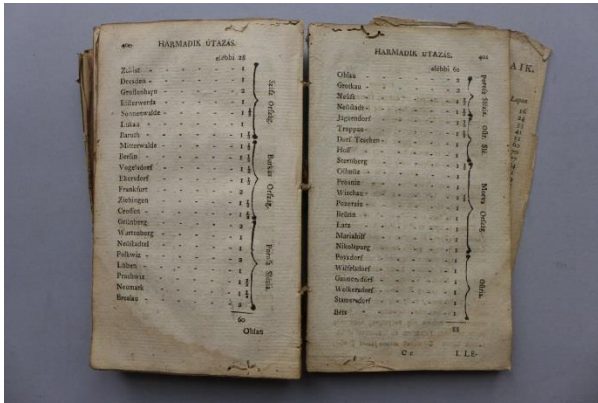
- A penészfertőzés szemrevételezése alapján elegendőnek ítéltük az erősen penészes lapok etanollal történő átkenését mosás után.
- A kötés és a lapok száraz tisztítása ecsettel, mikroszálás kendővel, rádiókkal.
- A kötés és a könyvtest szétválasztása az előzéktükrök fölázásával.
- A könyvtest gerincén a ragasztókeverék lágyítása metilcellulózzal, tisztítás.
- A lapok mosása; a papír kémhatásának mérése extraktumban 6 fölötti értékeket adott még a penészfoltok területén is, így savtalanítást nem végeztünk.
- A papírhiányok kiegészítése papíröntéssel. A hiányzó lapokat kis csíkokkal jeleztük. Elöl új röplap öntése.
- Az ívek fűzése új zsinegbordákra, az eredeti technikát követve.
- Új gerincasírozás japánpapírból (enyv, keményítő) túllógó fülekkel.
- A furnér táblák deformáltak és repedtek voltak, ezért a cseréjük mellett döntöttünk. Új bükkfa furnér táblák készültek.
- A bőr leválasztása a régi táblákról szárazon, konzerválása likkerrel, kiegészítés új növényi cserzésű bőrrel.
- Betáblázás, új bőrgerinc készítése. A régi bőr fölhúzása a táblákra. A likkerezéssel és a fölhúzással járó nedvesítés a bőrt elsötétítette, a nyomásos díszítés alig kivehető.
- A régi gerincbőr fölhúzása vékonyítás után. Az egész kötés óvatos pasztázása.
- Tárolódoboz készítése.

Melléklet: az eredeti furnér táblák, a könyvjelző cédula, eredeti bordák és fűzőszálak maradványai.

2. **Sándor István: Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei, Győrött [Győr] : Streibig Jó'sef' betűivel, 1793., 558, [2] p. ; 8o 17,3*10 cm, Tábla: 1. 17,3*10 cm hátsó 17,3*10 cm, Könyvtest: gerincnél: 4,3 cm, lapoknál: táblákkal együtt 3,5 cm, Jelzet: S 1783/8, Leltári szám: 107860**

Az előtábla restaurálás előtt és után

A kötet két oldala restaurálás előtt és után

A kötet állapota restaurálás előtt:

Kötés: Kékes **egézőpapír** kötés papír táblákon. A papír gerinclemez a táblák belsejére ragasztott. A borítópapír kifakult, felülete zsirosan szennyezett, gyűrött, hiányos. A gerinc fejnél és lábánál hiányos. Táblái mállanak, a sarkak kopottak, hiányosak. A kötet **nedvességet** kapott, valószínűleg ez okozta a kötés és a könyvtest szétesését.

Könyvtest: Hiányzanak a 93-96. oldalak. Az ívek **vízfoltosak**, a három vékony **zsinegborda** közepén eltörött, a bordavégek elfoszlottak, a fűzés szinte megsemmisült. **Fűzése** váltott (két ívet fűz egyszerre). Az első levélpárok szétszakadtak, a lapszélek gyűröttek, hiányosak. Enyhe **penész- és rovarkár** is látható, elsősorban a gerinc mentén lábánál és fejnél. **Előzékei** egy levélpárból állnak, a **betáblázócsík** külön csíkból készült áthajtással és ragasztással. Az első röplap elveszett és az első tükör is hiányos. Metszése piros. Az első előzéken és az első lapokon különböző bélyegzőtinták.

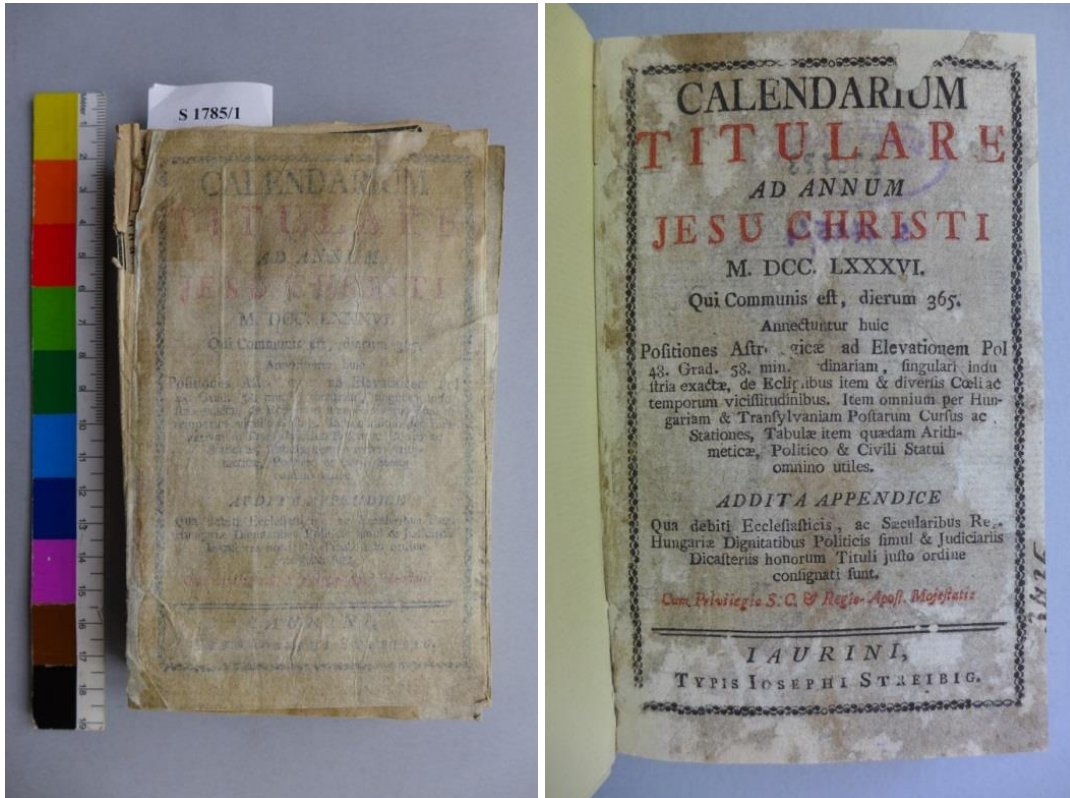
Elvégzett beavatkozások:

- A penész- és rovarfertőzések aktivitása nem volt jellemző, ezért fertőtlenítésre nem volt szükség.
- A kötés és a lapok száraz tisztítása mikroszálás kendővel, latex radírral.
- Az előzéktükrök föláztatása, az eredeti gerinclemez kiemelése.
- A papír savtartalmának mérése semleges eredményeket adott (6,5 pH fölötti értékek).
- A papír mosása, a hiányok kiegészítése papíröntéssel. Az első előzék kiegészítése papíröntéssel.
- Új betáblázócsíkok készítése Fabriano Ingres papírból.
- Az ívek fűzése új zsinegbordákra, az eredeti technikát követve. A hiányzó lapokat csíkokkal jeleztük.
- Gerinckasírozás készítése (enyv, keményítő) vastag japánpapírból túllógó fülekkel.
- A táblák megerősítése japánpapír ragasztásokkal. Új gerinclemez készítése savmentes papírból az eredeti nyomán. Hamis betáblázás.
- Az eredeti borító kiegészítése papíröntéssel (beörölt kékes Ingres papír rostjaiból).
- A könyvtest beakasztása.
- Tárolódoboz készítése.

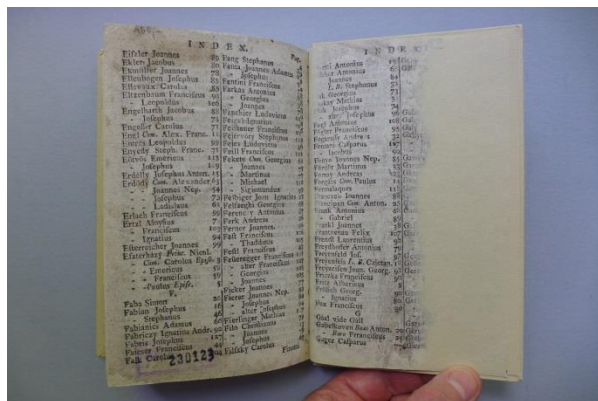
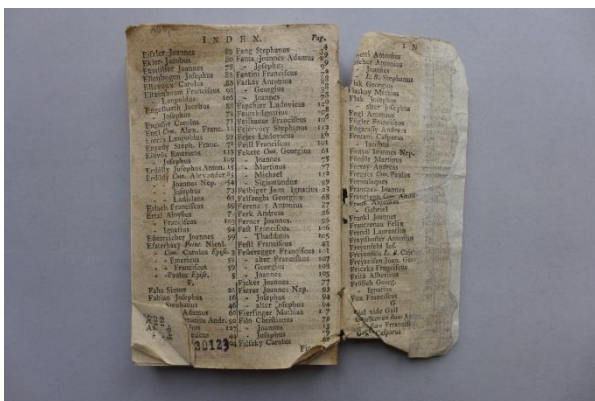
Melléklet: eredeti gerinclemez, fűzőszál- és bordatöredékek

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

3. **Calendarium titolare ad annum ...M.DCC.LXXXVI, Iaurini [Győr] : typis Iosephi Streibig, [1785], [36], 201, [7] p. ; 8o (15,8*9,8 cm), Kötéstábla hiányzik, Könyvttest: gerincnél 1,9 cm, lapoknál: 1,8 cm, Jelzet: S 1785/1, Leltári szám: 230123**

A címlap restaurálás előtt és után

Az utolsó, csonka lap restaurálás előtt és után

Az új egészpapír kötés

A kötet állapota restaurálás előtt:

Kötés: Kötése **elveszett** az előzékkel együtt. Feltehetően volt korábbi borítása, mert a gerincen voltak papír- és ragasztónyomok.

Könyvtest: Az utolsó ív hiányzik. Durván körbevágott könyvtest, a kéziratos bejegyzéseket a vágás részben föltalálta. A kalendárium részhez **üres lapokat** fűztek a jegyzetek számára.

Fűzése két befűrészelt bordára történt váltva, a fűzőszál külön fűzőponton tér át a következő ívbe. Több ív kilazult, egyes lapok kijárnak. Az utolsó lap fele hiányzik. A kötetet **vízkár** érte, a lapokon **víz- és penészfoltok** vannak. Valószínűleg ez a károsodás rongálta meg a kötését is, amit eltávolítottak a könyvtestről. A későbbiekben egyszerű javításként áttetsző **papírral kasírozták** meg az első lapokat. A lapok számfülek, enyvezőanyaguk kiázott. A címlapon és az ajánlást tartalmazó második lapon különböző bélyegzőtinták, részben már átvérezve.

Elvégzett beavatkozások:

- Száraz tisztítás mikroszálal kendővel, latex radírral.
- A fűzés bontása, a lapok mosása.
- Az első lapokra kasírozott áttetsző réteg leválasztása áztatás közben.
- A hiányok kiegészítése az első két lapon papíröntéssel, a továbbiakban kézi bepótlással japánpapírral metilcellulóz ragasztóval.
- A gyenge részek utánenyvezése metilcellulózzal.
- Új eléfűzött előzék Ingres papírból. A hiányzó utolsó ív jelzése papírcsíkkal.
- Az ívek fűzése új zsinighbordákra, az eredeti technikát követve. Gerinckasírozás készítése (enyv, keményítő) vastag japánpapírból túllógó fülekkel.
- Új papírkötés rekonstrukció készítése Ingres-ből hamis betáblázással, új táblákkal.
- Tárolódoboz készítése.

A restaurálásokhoz felhasznált anyagok:

- fertőtlenítés: etanol (Alkonek)
- pH-mérés: Merck-féle finomskálás indikátor papír
- radír: Seed Brand 510 és 512, Faber-Castell Dust-free, Faber-Castell Knetradiergummi, latex radírpárna
- ragasztók: bőrhöz rizskeményítő (Nagart kft.), gerincen bőrenyv (PannonColor), metilcellulóz (Tylose MH 300, Gabi Kleindorfer): ragasztáshoz 5 %, utátenyvezéshez 1,5%.
- papír kiegészítése: öntőpép Fabriano Ingres beőrölve + alfa-cellulóz (Hámori Papírmalom) és japánpapírok (Japico 16 és 36 g/m², Kozo)
- bőr: Hewit and Sons (UK), növényi cserzésű juh, gyári festésű
- bőr konzerváló likker: deszt. víz, zsíralkohol-diglikol-éter-szulfát (Genapol), lanolin, pataolaj, solutio conservans = Nipagin 96% etanolban
- bőr konzerváló paszta: méhviasz, paraffin, pataolaj, solutio conservans = Nipagin 96% etanolban
- papírkötés kiegészítése: Hahnemühle Ingres Bugra és Fabriano Ingres
- gerinclemez: Ulbricht Gangolf, Berlin
- új táblák: Canson múzeumkarton
- doboz: kraft karton (nátron)

Szentendre, 2022. július 1.

Fehrentheil Henriette papír- és könyvrestaurátor

ARS ALBA Bt.
2000 SZENTENDRE
ALKOTMÁNY U. 14.
T: 26/315-456

2. melléklet

